

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กรอบแนวคิดจากทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอหัวข้อตามลำดับดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีการบริหาร
  - 1.1 ความหมายของการบริหาร
  - 1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
  - 1.3 การบริหารสถานศึกษา
2. แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา
3. แนวคิดการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
4. การจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองพระประแดง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยภายในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิด ทฤษฎีการบริหาร

การบริหารเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การเพราะจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในอันจะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวควมมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงานการบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคมความก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ การบริหารเป็นมรรคที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ มีลักษณะการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์กรโดยอ้อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่อง น่าสนใจและจำเป็นการที่จะดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม

1. ความหมายของการบริหาร

นักบริหารได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลากหลายพอสรุปได้ดังนี้

นิพนธ์ กิनावงศ์ (2544, หน้า 17) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่าการบริหารคือ "การร่วมมือกันทำงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน ในการร่วมมือทำงานนั้นจะต้องมีบุคคลที่เป็นหัวหน้าที่เราเรียกว่า ผู้บริหารและการร่วมมือกันนั้นจะจัดในรูปองค์การประเภทต่างๆ แล้วแต่วัตถุประสงค์ที่มีองค์การนั้นๆ"

สมยศ นาวิการ (2544, หน้า 18) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า หมายถึง "กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุมกำกับ ความพยายามของสมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จขององค์การที่กำหนดตามเป้าหมาย"

วิโรจน์ สารรัตน์ (2542, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า "การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การโดยอาศัยหน้าที่หลักทางการบริหารอย่างน้อย 4 ประการคือการวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ"

(ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า หมายถึง

...กิจกรรมต่างๆที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับแต่ ลุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรมเพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า "การบริหารหมายถึงกิจกรรมต่างๆที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายๆอย่างทีบุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและให้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆอย่างเหมาะสม"

ธงชัย สันติวงษ์ (2538, หน้า 26) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหาร หมายถึง "ภาระหน้าที่ ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคนและวัตถุ สามารถ

ประสานเข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงาน เป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพได้ และขณะเดียวกันก็จะจัดการนำองค์การให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุด”

Koontz (1976, pp 16-17) ให้ความหมายว่า “ การบริหารคือ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการอาศัยปัจจัยทั้งหลายได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของเป็นอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานนั้น”

Drucker (อ้างอิงใน อิศรียา อนุศาสตร์เมธา, 2542, หน้า 34-35) ได้ให้ความหมายการบริหาร เชิงพฤติกรรมว่า “การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น”

ยอร์ช (George) (1986, p.4 อ้างอิงใน ประดิษฐ์ บดดีจีน, 2538, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่าคือ “กระบวนการที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การดำเนินงาน และควบคุม เพื่อใช้กิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยคนและทรัพยากร”

ไซมอน (Simon) (1966, p. 3 อ้างอิงใน ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542, หน้า 8) ได้ให้คำจำกัดความของการบริหารไว้ว่า การบริหารคือ “กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน”

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้วิธีการต่างๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กร ดำเนินไปได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

การบริหารโดยทั่วไป จะมีลักษณะเป็นกระบวนการวิธี หรือเป็นการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน หรือเป็นลำดับรายการในการบริหาร คือ ในการบริหารจะต้องมีลำดับรายการก่อนหลังว่าจะต้องทำอะไรก่อนและต่อๆ ไปจะทำอะไร ซึ่งจัดไว้ว่าหลักเกณฑ์ตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) กระบวนการบริหารจะกำหนดขอบเขตและหน้าที่ตามขั้นตอนต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน นักบริหาร นักวิชาการ ตลอดจนนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ดังนี้

กูลิค และเออร์วิค (Gulick and Urwick, 1936, p.13 อ้างอิงใน สุพจน์ พันธุ์ชูเพชร, 2538, หน้า 12-13) ได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการ ซึ่งเรียกย่อๆ ว่า POSDCORB กระบวนการบริหารนี้ได้สรุปไว้ใน Paper on the Science of Administration ในปีค.ศ.1936 โดยมีกระบวนการบริหารดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนแนวทางในการปฏิบัติงานตลอดจนวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน
2. การจัดหน่วยงาน (Organizing) หมายถึง การจัดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การแบ่งส่วนงาน การจัดสายงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์
3. การจัดตัวบุคคล (Staffing) หมายถึง การบริหารงานด้านบุคลากร อันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การรักษาสภาพ การทำงาน การควบคุม การปฏิบัติงาน
4. การอำนวยการ (Direction) หมายถึง การดำเนินการในการตัดสินใจและการสั่งการ ในกิจกรรมต่างๆ ให้ดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผน ทั้งในลักษณะต่างๆ ไป ทั้งในลักษณะเฉพาะ ตลอดจนการให้คำแนะนำและการควบคุมการปฏิบัติงาน
5. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การร่วมมือในการปฏิบัติงานใน ส่วนต่างๆ ให้ประสานงานสอดคล้องกันและกลมกลืนกัน
6. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ให้ผู้บริหาร และสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหว และความก้าวหน้าของกิจการ ในหน่วยงาน
7. งบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การควบคุมการใช้จ่ายให้รอบคอบและรัดกุม รวมถึงการจัดสรรงบประมาณการปฏิบัติ

ฟาโยล (Fayol, 1947, pp. 5-6 อ้างอิงใน สุพจน์ พันธุ์ชูเพชร, 2538, หน้า 11-12) นักวิชาการเหมืองแร่ชาวฝรั่งเศสเป็นต้นกำเนิดในการเสนอองค์ประกอบมูลฐานของการบริหารแบบกระบวนการ ได้อธิบายกระบวนการบริหารงาน ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหารไว้ 5 ประการ ดังนี้ คือ

1. การวางแผน (To Plan) หมายถึง การวางแผนปฏิบัติงานล่วงหน้า
2. การจัดหน่วยงาน (To Organize) หมายถึง การรวบรวมเครื่องมือวัสดุ และ กำลังงาน
3. การบังคับบัญชา (To Command) หมายถึง การสั่งงาน การควบคุม การบังคับบัญชา ให้บุคคลปฏิบัติตามหน้าที่
4. การประสานงาน (To Coordinate) หมายถึง การประสานกิจกรรมต่างๆของหน่วยงานให้ดำเนินงานไปตามเป้าหมาย
5. การควบคุม (To Control) หมายถึง การควบคุมดูแล ให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ และกฎเกณฑ์

เซียส์ (Sears, 1959, pp. 17-36 อ้างอิงใน สุพจน์ พันธุ์เพชร, 2538, หน้า 13) ได้นำรายการของกระบวนการตามความเห็นของนักบริหารทั้งหลายที่ได้แยกไว้ถึง 35 รายการ แล้วนำมาวิเคราะห์ และประมวลกระบวนการบริหารใหม่ โดยแบ่งกระบวนการบริหารได้ 7 ประการ ดังนี้

1. การวางแผน หรือ การวางโครงการ (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing) โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งไว้อย่างแน่นอนรัดกุม

3. การวินิจฉัยสั่งการ คือ การมอบหมายงาน (Directing)
4. การประสานงาน (Coordination)
5. การควบคุม และติดตามดูแลการปฏิบัติงาน (Controlling)

เกริก (Gregg, 1957, pp. 214-316 อ้างอิงใน สุพจน์ พันธุ์เพชร, 2538, หน้า 13) ได้นำรายการของกระบวนการตามความเห็นของนักบริหารทั้งหลายที่ได้แยกไว้ถึง 35 รายการแล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลกระบวนการบริหารใหม่ โดยแบ่งกระบวนการบริหารได้ 7 ประการ คือ

1. การตัดสินใจสั่งการ (Decision Making) ซึ่งเป็นหัวใจของกระบวนการบริหารงาน
2. การวางแผน (Planning) มีความสำคัญต่อการบริหารทุกประการ ถ้าขาดการวางแผนกิจกรรมนั้นจะไม่สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดองค์การ(Organizing) คือ การกระทำให้เกิดความมีระเบียบในการปฏิบัติงาน การกำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่างๆ อย่างชัดเจน

4. การติดต่อสื่อสาร (Communication) เป็นกระบวนการส่งข่าวสาร คำสั่ง คำอธิบายจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง จากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่งซึ่งจะต้องชัดเจนได้ใจความก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

5. การใช้อิทธิพลกระตุ้นให้บุคลากรทำงาน (Influencing) ในหน่วยงานทุกชนิดจำเป็นต้องมีระบบควบคุมบังคับบัญชา เพื่อให้กิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปอย่างราบรื่น โดยปฏิบัติตามคำสั่งรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้ทำงานปฏิบัติอย่างเต็มที่

6. การประสานงาน (Coordination) เป็นความร่วมมือระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือหน่วยงานต่อหน่วยงาน มีการติดต่อสัมพันธ์กันช่วยเหลือกันในด้านบุคคล และทรัพยากรอื่นๆ

7. การประเมินผล (Evaluation) คือ การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

สรุปแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร หมายถึง ทฤษฎีและแนวคิดต่างๆในการบริหารงานของนักบริหาร เพื่อให้เป็นแนวทางในการบริหารงานในองค์กรและชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน

3. การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ซึ่งได้นำเสนอเพื่อประกอบการพิจารณาดังนี้

เมธี ปิณฑนานนท์ (2525, หน้า 3 อ้างอิงใน กฤษณรงค์ ด้วงลา, 2551 หน้า 57-58) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษาหมายถึง “การสั่งการ”

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2534, หน้า 18 อ้างอิงใน เฉลิมชัย สมท่า, 2547 หน้า 5-6) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภารกิจที่ต้องปฏิบัติทั้งนอกและในสถานศึกษาในการดำเนินงาน 5 ประการ คือ

1. การให้โอกาสทางการศึกษาหรือปรับปรุงการศึกษาในสถานศึกษาหรือการบริหาร
2. การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน
3. การบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์สถานศึกษา
4. การบริหารงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ธุรการ การเงิน และการให้บริการ

เจษฎา เสาทอง (2536, หน้า 16 อ้างอิงใน กฤษณรงค์ ด้วงลา, 2551 หน้า 57-58) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาหมายถึง “กระบวนการต่างๆในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้”

5. การบริหารกิจการนักเรียน

(คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2531, หน้า 2 อ้างอิงในกฤษณรงค์ ด้วงลา, 2551 หน้า 57-58) ได้ให้ความหมายว่าการบริหารสถานศึกษาหมายถึง

...การที่ผู้บริหารได้ใช้ความพยายามต่างๆในการจัดสรรทรัพยากรอันได้แก่คน เงิน วัสดุ สิ่งของและการจัดการให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร นักเรียนมีคุณภาพอันพึงประสงค์ของสังคมตั้งนั้นการบริหารโรงเรียนจึงเป็นการอำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนการสอนซึ่งควรพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนควรคำนึงถึงความสะดวกที่ให้แก่ครูในด้านอุปกรณ์เครื่องมือ และบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2537,หน้า 59-60 อ้างอิงใน ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมาก,2551 หน้า 20 -21) ได้ให้ความหมายว่าการบริหารสถานศึกษา หมายถึง “การทำงานตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยใช้กระบวนการบริหารได้แก่ การวางแผน การอำนวยการ ประสานงาน การติดต่อ และการประเมินผล การปฏิบัติงาน”

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องทำอย่างเป็นกระบวนการ โดยกลุ่มบุคคลต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถนำองค์กรให้อยู่รอด โดยการพึ่งพิงงบประมาณจากรัฐน้อยลงผู้บริหารจะต้องมุ่งที่การประหยัดและใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ทั้งคน ทั้งเงิน ทั้งเวลา ทั้งทรัพย์สิน ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและเป็นนักพัฒนาองค์กรผู้ทรงประสิทธิภาพ คือผู้ที่สามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความตระหนัก และอุปนิสัยในการทำงานที่ประหยัดเวลา ประหยัดทรัพย์สิน มุ่งคุณภาพและประสิทธิภาพ

3.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่แบ่งออกเป็น 4 ส่วนประกอบด้วยงานวิชาการ งานธุรการ งานกิจการนักเรียน และงานบริการชุมชน (สุรพันธ์ ยันต์ทอง. 2526, หน้า 38) ในขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดบทบาทหน้าที่เป็น การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปซึ่งโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพระประแดงได้ใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 4 งานดังนี้

3.1.1 การบริหารงานวิชาการ

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ ช่อเพชร เบ้าเงิน (2548, หน้า 14) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า “เป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษาเนื่องจากเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการเรียนการสอนที่เป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารที่สำคัญการบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายดังนี้”

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แบ่งขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 8 งานดังนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2545, หน้า 13)

- การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

- การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
- การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

3.1.2 การบริหารงานงบประมาณ

การดำเนินกิจกรรมของทุกองค์การ จะเกี่ยวข้องกับงบประมาณเสมอมีการจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงิน การควบคุมตรวจสอบทางการเงินและทรัพย์สิน ซึ่งการบริหารงบประมาณมีความหมายและขอบข่ายดังนี้

ความหมายของการบริหารงบประมาณสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534, หน้า 19) ให้ความหมายของการบริหารงบประมาณว่า เป็นแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อให้การดำเนินการต่างๆบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลการดำเนินงานได้อีกด้วย

ขอบข่ายการบริหารงบประมาณ กระทรวงศึกษาธิการ (2536, หน้า 17-18) ได้พิจารณาอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาในด้านการบริหารเงินและพัสดุ พิจารณาได้ดังนี้ จัดทำแผนการใช้จ่าย เก็บรักษาเงิน จัดซื้อจัดจ้างตามแผนการใช้จ่ายเงิน ควบคุมและตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง

3.1.3 การบริหารงานบุคคล

ความหมายของการบริหารงานบุคคล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2537, หน้า 3) ให้ความหมาย การบริหารงานบุคคลไว้ว่า เป็นการบริหารงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับบุคลากรในสถานศึกษานับตั้งแต่การสรรหา การมอบหมายงาน การพัฒนา การบำรุงขวัญ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพิจารณาความดีความชอบ การลงโทษและการให้ออกจากงาน

ขอบข่ายหน้าที่ของการบริหารงานบุคคล มีดังนี้

การวางอัตรากำลังการสรรหาบุคลากร จัดทำทะเบียนประวัติบุคคล พัฒนาบุคลากร พิจารณาความดี ความชอบ พิจารณาและนำเสนอการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ การอนุญาตการลา การลาศึกษาต่อ การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ประเมินผลการปฏิบัติงาน การจัดสวัสดิการ

3.1.4 การบริหารงานทั่วไป

ความหมายของการบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไปหมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กับทั้งการให้บริการด้านต่างๆ ในทุกระบบของสถานศึกษา

ขอบข่ายของงานบริหารทั่วไปคือ งานธุรการและงานสารบรรณ งาน ทะเบียน และรายงานงานอาคารสถานที่งานกิจการนักเรียนและการบริการต่างๆ และงานด้านชุมชนสัมพันธ์ ดังนั้นกล่าวโดยสรุปว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องทำ อย่างเป็นกระบวนการ โดยกลุ่มบุคคลต่างๆ ภายใต้การบริหารสถานศึกษาตามบทบาทหน้าที่ ของสถานศึกษาได้แก่ งานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา

แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา

1. ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า “การประกันคุณภาพ” (Quality Assurance) ไว้หลายแนวคิดดังนี้

อุทุมพร จามรมาน (2541, หน้า 1) กล่าวว่า ประกันคุณภาพ หมายถึง “การสร้าง ความมั่นใจให้กับประชาชน (เจ้าของเงินภาษี) ว่าทุกคนในสถานศึกษาปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อผลผลิตจะได้มีคุณภาพ”

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 4) กล่าวว่า คุณภาพ การศึกษา หมายถึง “ความพึงพอใจ หรือตรงความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งปัจจุบันและอนาคต”

กระทรวงศึกษาธิการ (2539, หน้า 2) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า “การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงระบบที่สร้างความมั่นใจต่อสังคม ผู้ปกครอง ลูกค้ำว่าสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสามารถจัดการศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพผู้จบ การศึกษามีคุณภาพมาตรฐานที่กำหนดไว้”

(สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 7) ให้ความหมายไว้ว่า

...การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติ ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความ

มั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรงได้แก่ผู้เรียน และผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อมได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยส่วนรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและการทำให้ผู้เรียน มีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพ มีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่เกิดที่ทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ

(กรมสามัญศึกษา, 2542, หน้า 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

...การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึงกลไกของกระบวนการพัฒนาการศึกษา (Mechanical process) เพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าโรงเรียนสามารถจัดการศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจบการศึกษา มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม

(สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า 2) ได้ให้ความหมาย

...การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการกิจกรรมใด ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาตามพันธกิจที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ นั้นทำให้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพอันพึงประสงค์ตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม

(สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย, 2542, หน้า 2) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการที่ยกมาตรฐานของโรงเรียนต่าง ๆ ที่ยังไม่เข้ามาตรฐาน ผลักดันให้ได้มาตรฐานสามารถ จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

(วารินทร์ สินสูงสุด, 2543, หน้า 156) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง

...การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าโรงเรียนมีแนวทางจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักการ นโยบายและจุดเน้นของแผนการศึกษา ของรัฐ และโรงเรียนได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อคุณภาพทางการศึกษาที่ดีของผู้เรียนแต่ละคนและทุกคน

วิชัย ศิริชนะ(2538, หน้า 21) ให้นิยามความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง “เป็นระบบที่สร้างความมั่นใจต่อสังคม ผู้ปกครองนักเรียนซึ่งเปรียบเสมือนลูกค้าว่าสถานศึกษาที่ได้รับรองมาตรฐาน สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้”

(สมคิด พรหมจ้อยและสุพักตร์ พิบูลย์, 2544, หน้า 4) กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality assurance) หมายถึง

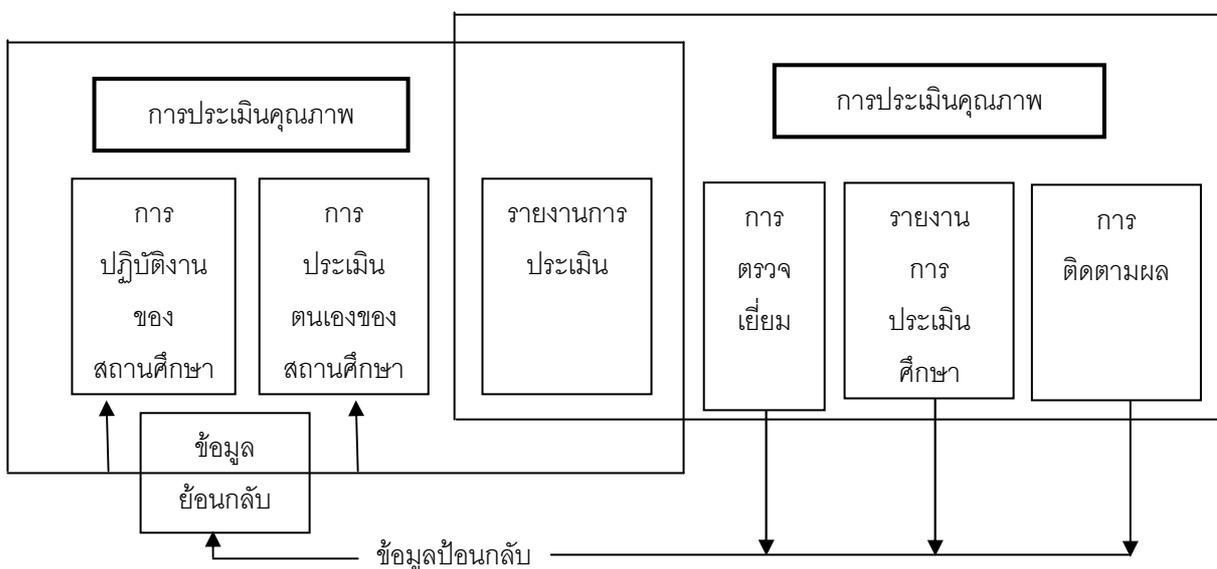
...กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติที่จำเป็นต้องดำเนินงานเพื่อประกันว่าคุณภาพของการศึกษาได้รับการรักษาไว้และส่งเสริมเพิ่มพูน การประกันคุณภาพการศึกษาจึงรวมถึงกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใด ๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่ได้วางไว้แล้วจะทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2545, หน้า 2) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง “การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและกระบวนการตรวจสอบหรือการประเมินเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษามากน้อยเพียงไร”

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการควบคุมและทบทวนการปฏิบัติงาน ให้สามารถบรรลุถึงมาตรฐานที่เป็นข้อกำหนดเพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน เกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพร่วมของทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง บุคลากรของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน และเขตพื้นที่การศึกษา และภูมิภาคเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่ให้สังคมมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาตามมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545

2. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ว่า สถานศึกษาต้องได้รับ การตรวจสอบทั้งจากภายในและภายนอกให้เป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษาที่กำหนด นั่นคือการศึกษาจะต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนา คุณภาพการศึกษา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก (วันทยา วงศ์ศิลปะภิรมย์ และคนอื่น ๆ 2545, หน้า 30 อ้างอิงใน บัญญา ภาษาทอง 2548 ,หน้า 12) และได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพ ภายในกับการประกันคุณภาพภายนอกดังภาพ 2

ภาพ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพ ภายนอก

ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

3. หลักการในการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2546, หน้า 10) กล่าวว่า ระบบประกันคุณภาพ ไม่ใช่เรื่องของงานที่ถูกชี้ผิด หรือการตรวจสอบ แต่เป็นเครื่องมือที่ต้องใช้ควบคู่กับการกระจาย อำนาจบริหารการศึกษา

1. มาตรฐานการศึกษาจะต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. การประกันคุณภาพมีภารกิจหลัก 4 ส่วน ซึ่งต้องแยกบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน

2.1 การกำหนดมาตรฐาน หรือหลักเกณฑ์ของระบบการประกันคุณภาพเป็น หน้าที่ของส่วนกลาง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นต้น

2.2 การประเมินภายในเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาในการพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายใน โดยดึงชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม

2.3 การประเมินภายนอก ให้องค์กรอิสระทำหน้าที่นี้ เพราะต้องการ ให้อิสระ จากฝ่ายราชการ และต้องทำหน้าที่ประเมินทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

2.4 การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการปรับปรุง เป็นหน้าที่ของ ฝ่ายบริหาร การศึกษา โดยมีการดำเนินการ ดังนี้ คือ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน, 2546, หน้า 10-13)

- การกำหนดมาตรฐานเป็นเรื่องของหน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ในระบบ เช่น อาจกำหนดมาตรฐานเป็นเรื่องของหน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ในระบบ เช่น อาจกำหนดให้มี คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่มาจากหลายวงการ มีความเป็นอิสระมีความเข้าใจการศึกษาทั้งภาพรวมและความต้องการของพื้นที่

- ให้สถานศึกษาพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขึ้นเองโดยให้ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพของกระทรวง ระบุไว้ในมาตรา 4 วรรค 7 แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ความว่า “การประกันคุณภาพภายใน” หมายความว่า การ ประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

3. การประเมินภายนอก ดำเนินการโดยองค์การมหาชน ซึ่งเป็นองค์กรในกำกับ ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงฯ มีฐานะเป็นนิติบุคคล บริหารงานในรูปองค์คณะบุคคล โดยมีคณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิมีสำนักงานขนาดเล็กแต่มีประสิทธิภาพทำหน้าที่ เฉพาะด้านการประเมินภายนอกซึ่งอาจทำเองบางส่วนหรืออาจตั้งผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมาทำงาน เฉพาะกิจ คือการประกันคุณภาพ

อย่างไรก็ตามการเป็นองค์การมหาชนจะต้องดำเนินการที่ให้บริการสาธารณะ โดยไม่แสวงหากำไร ซึ่งถือว่าการประกันคุณภาพเป็นการบริการสาธารณะอย่างหนึ่ง แต่องค์กร มหาชนนี้ไม่สามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและใช้บังคับให้หน่วยงานหรือสถานศึกษาปฏิบัติตาม

จึงต้องอาศัยหน่วยงานทางราชการที่มีอำนาจบริหารเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการของการประเมินคุณภาพเพื่อให้องค์การมหาชนนำไปจัดทำรายละเอียดในเรื่องตัวบ่งชี้ และวิธีการประเมินดังบัญญัติไว้ในมาตรา 47 และมาตรา 74 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ความว่า

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับชั้น ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 74 ในวาระเริ่มแรกที่การจัดตั้งกระทรวงยังไม่เสร็จให้นายกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบและประกาศ เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่ต้องดำเนินการก่อนที่การจัดระบบบริหารการศึกษาตามหมวด 5 ของพระราชบัญญัตินี้จะแล้วเสร็จ ให้กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่กระทรวงศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

4. องค์การมหาชนเมื่อประเมินแล้ว ส่งผลการประเมินให้ผู้มีอำนาจใช้ในการตัดสินใจและดำเนินการในเชิงบริหารเพื่อให้มีการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา

5. ในรายงานการประกันคุณภาพ ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ เช่น ข้อมูลเชิงสถิติ ตัวชี้วัดในด้านคุณภาพ จุดอ่อนของสถานศึกษา จุดแข็งของสถานศึกษา ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง (ถ้ามี)

6. องค์การมหาชนที่ทำหน้าที่ประเมินภายนอก ควรมีบทบาทในระบบการประกันคุณภาพด้วย ดังนั้น เมื่อประเมินแล้วให้จัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะ (ในกรณีที่สถานศึกษาไม่ได้มาตรฐานให้มีการปรับปรุงภายในระยะเวลาที่กำหนด) ส่งมายังหน่วยงานที่กำหนด สถานศึกษาพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควรแต่ถ้าถึงกำหนดระยะเวลาแล้วยังไม่มีการปรับปรุงแก้ไข ให้ส่งรายงานและข้อเสนอแนะยังส่วนกลางเพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป

7. ให้การประเมินผลภายนอกสำหรับสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย

8. ระบบการประเมินระดับอุดมศึกษา ถ้าเป็นไปได้ควรอยู่ในระบบประกันคุณภาพการศึกษาเดียวกัน เพราะจะต้องประสานงานเชื่อมโยงกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่จะต้องคำนึงถึงปรัชญาและภารกิจของระดับอุดมศึกษา ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย

แนวการดำเนินการในข้อ 3 ถึงข้อ 8 ได้รับการบัญญัติไว้ในมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ความว่า

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษามีฐานะเป็นองค์กรมหาชน มีหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้ายและเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

กอบกับในบทเฉพาะกาลแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 72 วรรค 3 ได้กำหนดปีเริ่มต้นที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินผลภายนอก ครั้งแรก คือ ในปี พ.ศ.2548 ดังความว่า “...ภายในหกปีนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กระทรวงจัดให้มีการประเมินผลภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาทุกแห่ง” ซึ่งในขณะนี้สถานศึกษาได้รับการประเมินภายนอกรอบที่ 2 แล้ว

4. กระบวนการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

กระบวนการสำคัญของการประกันคุณภาพ มีหลักการสำคัญในการพัฒนาการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาคุณภาพ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540, หน้า 2)

- รัฐกระจายอำนาจกำหนดนโยบาย (Decentralization) การบริหารงานวิชาการ ระบบประเมิน บุคลากร และทรัพยากร ให้จังหวัดและสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท
- โรงเรียนต้องให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในรูปคณะกรรมการโรงเรียน
- โรงเรียนต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อนักเรียนและผู้ปกครอง มาตรฐานที่กำหนด ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา

สำหรับแนวปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความมั่นใจว่าผลผลิตทางการศึกษาจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม จึงได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) ประกอบด้วย
    - 1.1 การกำหนดมาตรฐานด้าน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ระบบการบริหารและการจัดการ
  2. การตรวจสอบและการสร้างมาตรฐานคุณภาพ (Quality Audit and Intervention) เป็นกระบวนการติดตาม ประเมินความก้าวหน้าของสถานศึกษา ประกอบด้วย
    - 2.1 การตรวจสอบภายใน (Internal Auditing) เป็นการประเมินความก้าวหน้าและรายงานผลต่อประชาชน
    - 2.2 การตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (External Auditing)
    - 2.3 การแสวงหาแนวทางเพื่อปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาที่คุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐาน (Quality Intervention)
  3. การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) คือกระบวนการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย
    - 3.1 การทบทวนคุณภาพของสถานศึกษา (Review)
    - 3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานของสถานศึกษา (Accreditation)
    - 3.3 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Total Quality Evaluation)
- สรุปจากแนวคิดข้างต้นของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดแนวปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา มี 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบและการสร้างมาตรฐาน คุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

แนวคิดการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1. ความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย คือ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 2) ให้ความหมายของ “การประกันคุณภาพภายในไว้ว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากภายในโรงเรียนโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ดูแลสถานศึกษานั้น”

(รุ่ง แก้วแดง, 2544, หน้า ก) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายใน คือ กระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องทำอยู่แล้ว

(ณัฐฐินันท์ พรหมณ์สังข์ และคณะ, 2544, หน้า 20) สรุปไว้ว่า การประกันคุณภาพภายในว่าเป็นการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับ ดูแลสถานศึกษานั้น

(พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ, 2545, หน้า 7) กล่าวว่า ระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง ระบบการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

(กมล ภูประเสริฐ, 2545, หน้า 12 อ้างอิงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2546, หน้า 47) ได้กล่าวถึง การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาหมายถึง กระบวนการวางแผนไว้ อย่างเป็นระบบในการพัฒนางานอันเป็นภารกิจปกติของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีการปฏิบัติเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด จนสามารถสร้างความพึงพอใจและความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมได้ ทั้งนี้โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่ายเกี่ยวข้อง โดยมีแนวทางการดำเนินการที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)(2546, หน้า 10-13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น”

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยมีการประเมินและติดตามตรวจสอบคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ดูแลสถานศึกษานั้น ๆ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 6-8) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีหลักสำคัญ 3 ประการคือ

2.1 จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากร เสียหน้าโดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา

2.2 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่ใช่กิจกรรมที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา แต่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานเป็นปกติของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยมีการวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องมีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

2.3 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษาโดยการดำเนินงานที่ต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมช่วยกันคิดช่วยกันทำช่วยผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ

จากแนวคิดในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาสรุปได้ว่าการที่สถานศึกษาจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคมได้นั้นต้องเน้นที่กระบวนการเรียนการสอน ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สถานศึกษามีอำนาจในการจัดการศึกษาด้วยตนเอง โดยความร่วมมือของทุกคนในสังคมทั้งด้านการบริหารจัดการและตรวจสอบคุณภาพ

3. หลักการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 11) กล่าวว่าหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีดังนี้

3.1 จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้ บุคลากรเสียหน้า โดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

3.2 การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบมีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3.3 การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

(กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549, หน้า 11) กล่าวว่าหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีดังนี้

1. เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 รวมทั้งวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาท้องถิ่น และมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

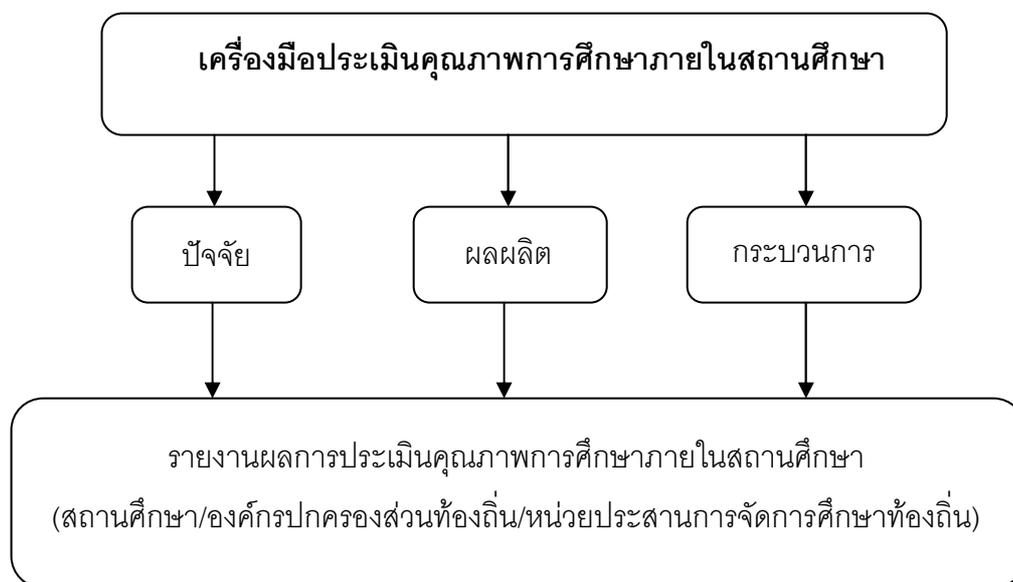
2. ยึดแนวนโยบายการพัฒนาการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานเกี่ยวข้องและสนองนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด โดยการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการให้มีมาตรฐานสูงขึ้น เป็นที่ยอมรับของประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น การติดตามผลการประเมินเพื่อดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบและป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น จึงมีมาตรการกำหนดช่วงเวลาในการประเมินแต่ละเรื่องโดยมีปฏิทินการปฏิบัติงาน ตารางการประเมินอย่างชัดเจน กรรมการผู้ประเมินมีหลักฐานการดำเนินการในฐานะผู้รับผิดชอบทุกระดับ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักการในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีหลักสำคัญคือ การร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการศึกษา บริหารจัดการตามปกติให้โรงเรียนเป็นฐานในการจัดการ การมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการกระจายอำนาจ การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจได้

4. โครงสร้างการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีความสอดคล้องกันตั้งแต่ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา การนำทรัพยากรทางการศึกษามาดำเนินการบริหารจัดการให้เกิดผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณลักษณะที่สมบูรณ์และชุมชนมีความพึงพอใจในการจัดการศึกษา จึงกำหนด

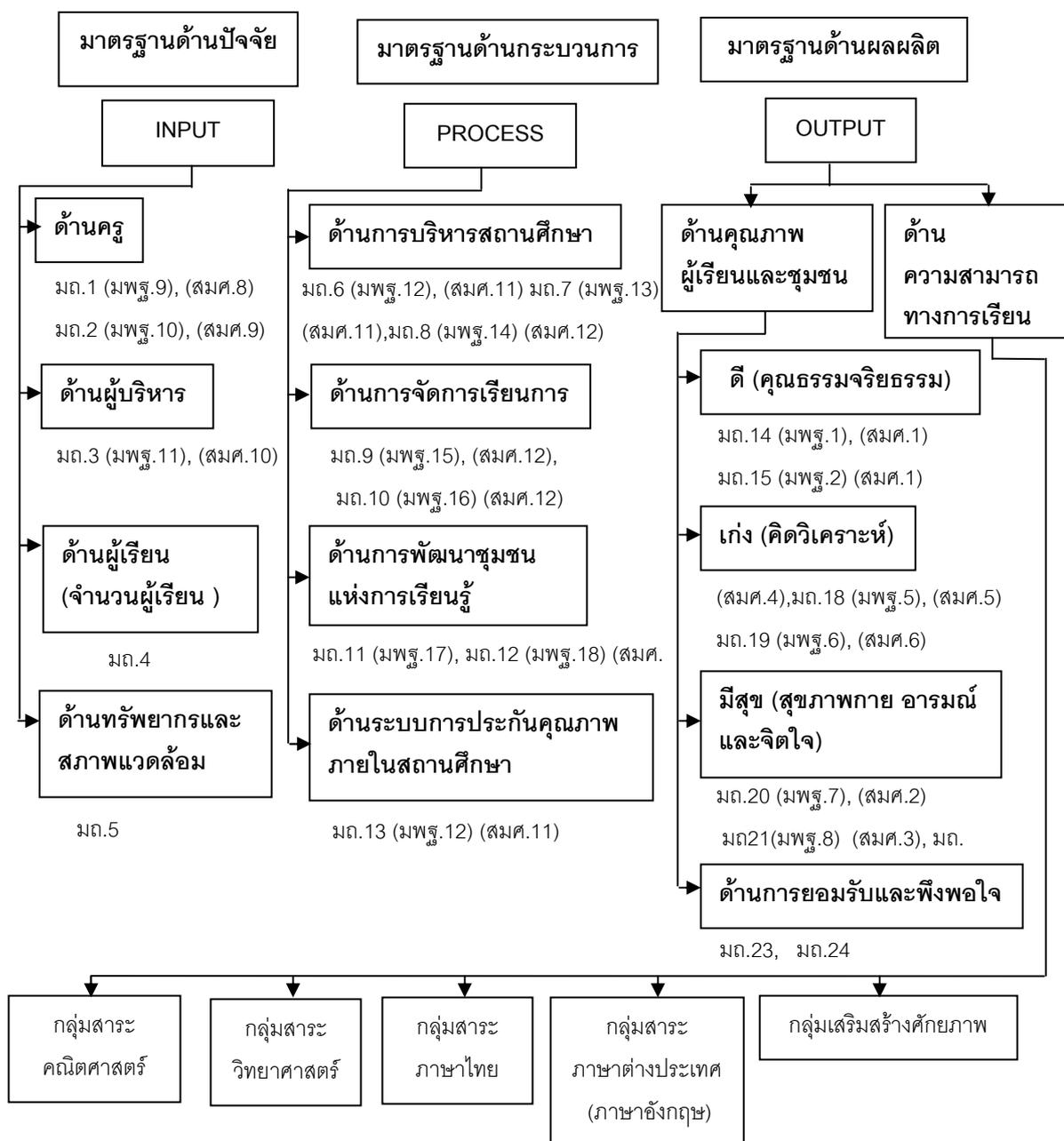
โครงสร้างการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมีโครงสร้างดังแผนภูมิต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549, หน้า 13)

ภาพ 3 แสดงแนวทางประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ

ที่มา : (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549, หน้า 13)

โครงสร้างการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาพ 4 แสดงโครงสร้างการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มา : (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549, หน้า 14)

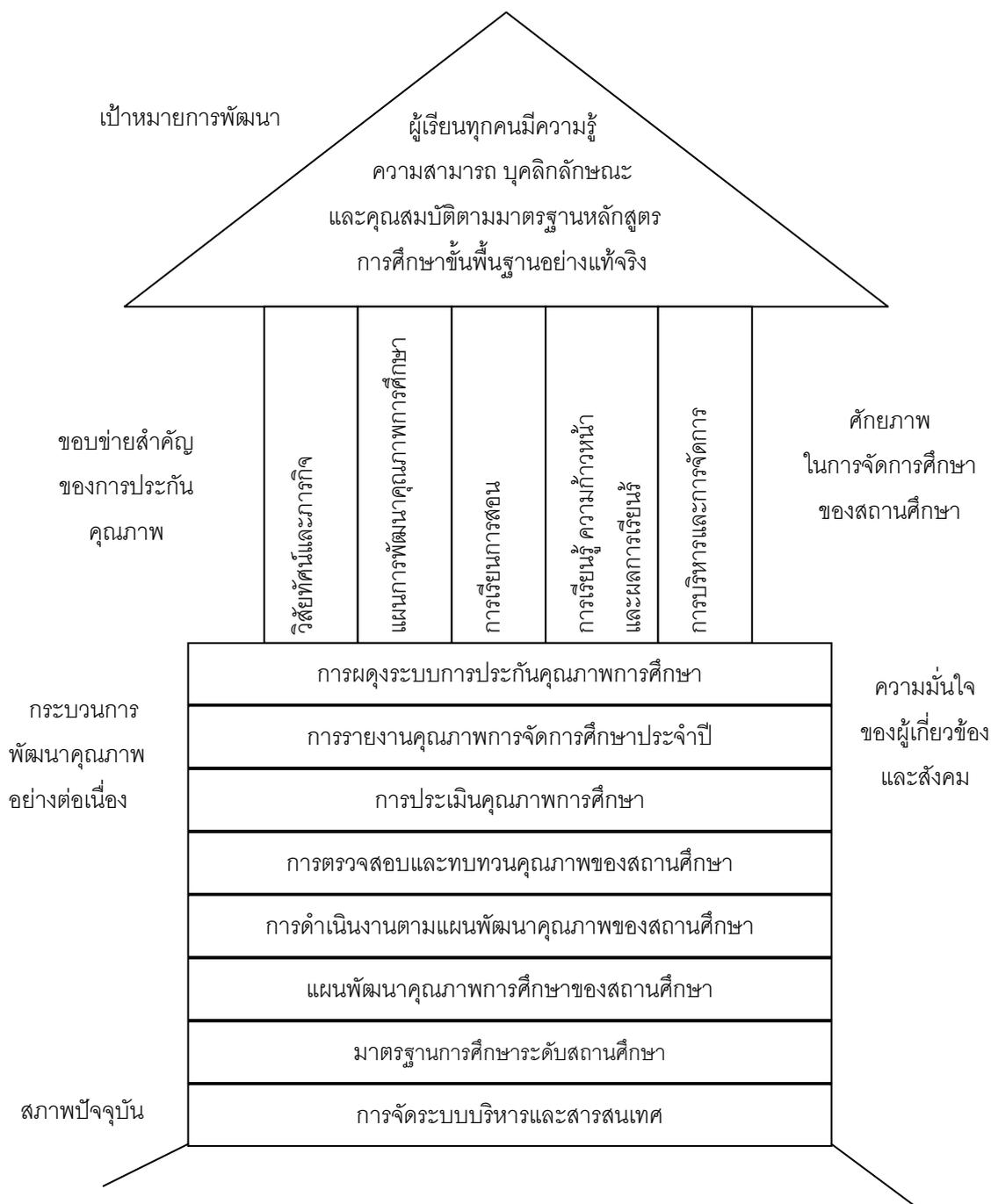
ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง (พ.ศ.๒๕๔๙-๒๕๕๓) ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการส่งเสริม สนับสนุนและกำกับ ดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด

ระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจร PDCA การประกันคุณภาพจึงไม่ใช่เรื่องใหม่ ต้องไม่แปลกแยกจากการทำงานตามปกติของสถานศึกษา เป็นระบบที่ผสมผสานในกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 20-21)

ในการพัฒนาระบบพัฒนาการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการทำงาน คำนึงถึงเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ผลที่ได้จากการวิจัยในสถานศึกษานำร่อง ได้แก่ ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนัก เข้ามามีส่วนส่งเสริม สนับสนุน และร่วมคิดร่วมทำ จะต้องมีการทำงานเป็นทีม

ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโดยคำนึงถึงเงื่อนไขข้างต้น ควรมีการเตรียมการเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่บุคลากรและจัดให้มีกลไกในการดำเนินงานในเรื่องนี้หลังจากนั้น บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องจึงร่วมกันวางแผนร่วมกันปฏิบัติร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุงโดยมีขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด ดังที่เสนอภาพ 5

ภาพ 5 แสดงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ที่มา : (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549, หน้า 3)

แนวการดำเนินการดังกล่าวเป็นกระบวนการที่เอื้อต่อการผลักดันให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้สิ่งสนับสนุนภารกิจทั้งปวงของสถานศึกษา คือ ศรัทธา การประสานงานความร่วมมือของทุกคนในสถานศึกษาซึ่งทำทนายความเป็นผู้นำของผู้บริหารในการร้อยความรู้สึกละนำมาใช้เป็นกระบวนการพัฒนาที่อยู่ในระบบบริหารจัดการปกติของสถานศึกษาเพราะทุกขั้นตอนของการดำเนินงานเกี่ยวข้องกันทั่วทั้งสถานศึกษา

กระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะสร้างความมั่นใจให้ทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากรของสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมให้เชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม นักวิชาการทางการบริหารกล่าวถึงกระบวนการประกันคุณภาพไว้ดังนี้

(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2546, หน้า 15) กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย การจัดระบบบริหารสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา และการผดุงระบบการประกันคุณภาพ

(กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546, หน้า 6) กล่าวถึงกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษา คือ มาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานด้านผลผลิต และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(กรมวิชาการ, 2545, หน้า 24) และกฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 กล่าวถึงกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ต้องประกอบด้วย

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

8. การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดกระบวนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ 8 ด้านคือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษาการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มาใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพระประแดงโดยมีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ผู้ดำเนินการควรทราบ 3 ประการคือ ข้อมูล (Data) สารสนเทศ (Information) และระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา (School educational management system : School EMS)

1.1 ความหมาย

ข้อมูล (Data) หมายถึง จำนวนหรือคุณลักษณะที่บ่งชี้ข้อเท็จจริงทั้งที่เป็นตัวเลข สัญลักษณ์และตัวหนังสือ แทนปริมาณที่อธิบายสิ่งหนึ่งสิ่งใด เช่น จำนวนเด็กในวัยเรียน จำนวนนักเรียนยากจน จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นต้น ซึ่งยังไม่ได้ทำการวิเคราะห์หรือประมวลผล

สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์หรือสังเคราะห์หรือประมวลผลแล้ว อยู่ในรูปที่มีความหมาย สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจหรือไปใช้ในเรื่องต่าง ๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ เช่น อัตราการเกณฑ์เด็กเข้าเรียน ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการประเมินต่ำไม่เป็นที่น่าพอใจร้อยละของนักเรียนที่มีผลการประเมิน น่าพอใจ

ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง ระบบซึ่งรวบรวมสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวม จัดเก็บ และใช้สารสนเทศตามความต้องการของหน่วยงาน ทั้งนี้ต้องมีการจัดอย่างมีระบบไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บเป็นแฟ้มเอกสาร หรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บ

1.2 สารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาสถานศึกษา

สารสนเทศที่จำเป็นสำหรับสถานศึกษา ควรพิจารณาจัดเก็บให้สอดคล้องกับลักษณะของมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด โดยทั่วไปนิยมพิจารณาตามการวิเคราะห์เชิงระบบซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ ด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต

1.3 กระบวนการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษามีกระบวนการดำเนินงานดังนี้

- กำหนดความต้องการร่วมกันระหว่างบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่ามีข้อมูลใดบ้างที่จำเป็นต้องใช้ในสถานศึกษา
- วางแผนการเก็บข้อมูล ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยระบุลักษณะของข้อมูล วิธีการและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และแหล่งข้อมูล
- จัดหา/สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
- เก็บรวบรวมข้อมูล
- วิเคราะห์ข้อมูล
- ปรับปรุงและพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง

1.4 การนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ เมื่อสถานศึกษาได้พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง

2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา

มาตรฐานการศึกษา เป็นสภาพที่พึงประสงค์ที่ จะให้เกิดขึ้นทั้งในปริมาณและคุณภาพซึ่งแสดงได้โดยประสิทธิภาพของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ปัจจุบันมาตรฐานโรงเรียนถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมายหลักของระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาด้วย มาตรฐานและตัวบ่งชี้เป็นเครื่องกำหนดทิศทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองต้องร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนด

มาตรฐานการศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญและเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา ถ้ามาตรฐานการศึกษาต่ำ คุณภาพผู้เรียนต่ำ ย่อมส่งผลต่อสถานภาพของครูและผู้บริหารสถานศึกษาด้วย

สถานศึกษาจึงต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษา เพื่อเป็นเป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นให้มาตรฐานของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและชุมชน และศักยภาพของโรงเรียนเป็นสำคัญ

3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มี 3 ขั้นตอน คือ เตรียมการ จัดทำแผน และการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

- 3.1 เตรียมการ
  - 3.1.1 การสร้างความเข้าใจ
  - 3.1.2 แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 3.2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
  - 3.2.1 การศึกษาสถานภาพของสถานศึกษา
    - 3.2.1.1 การวิเคราะห์ภารกิจและผลผลิตหลัก
    - 3.2.1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา
      - 3.2.1.3 การประเมินสภาพของสถานศึกษา
      - 3.2.1.4 การกำหนดทิศทางการดำเนินงานของโรงเรียน
      - 3.2.1.5 การกำหนดยุทธศาสตร์ของการดำเนินงาน
- 3.3 นำไปสู่การปฏิบัติ

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นขั้นตอนของการลงมือปฏิบัติตามสิ่งที่คิดไว้ทุกคนที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่และบทบาทของตนเองให้ดีที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารโรงเรียนควรจะเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายปฏิบัติงานอย่างมีความสุข โดย

4.1 จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

4.2 ดูแล กำกับ ติดตาม และนิเทศงานของบุคลากรทุกคนทุกฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้

สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ ในระหว่างที่มีการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ นั้นอาจไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ อันเนื่องมาจากเหตุหลายประการเช่น แผนที่กำหนดไว้ไม่รัดกุม ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน ไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของงาน ขาดความตระหนักในการพัฒนาสถานศึกษา นอกจากนี้อาจมีภารกิจอื่นเข้ามาแทรกระหว่างการปฏิบัติงาน จนทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนที่กำหนดไว้

การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนจะต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจนเป็นปกติวิสัย มิใช่การปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาเฉพาะช่วงที่มีการตรวจเยี่ยมเท่านั้น

5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

เมื่อโรงเรียนดำเนินงานไปได้ระยะหนึ่งแล้ว มีความจำเป็นต้องมีการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพ เพื่อนำผลที่ได้มาพิจารณา ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาดำเนินการได้ 2 ลักษณะคือ

5.1 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการประเมินตนเองของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมาย จุดเน้น และทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษา หลังจากดำเนินการแล้วควรนำผลมาใช้ปรับปรุงในส่วนที่เป็นจุดด้อย ไม่ว่าจะเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ

5.2 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นการตรวจสอบโดยคณะกรรมการจากภายนอกที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เป็นการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษา พัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา และให้ความเชื่อมั่นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย และมีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง เมื่อดำเนินการตรวจสอบแล้วจะต้องจัดทำรายงาน เพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการประเมินตนเองของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งแนวทางการประเมินตนเองของสถานศึกษา มีขั้นตอนของการดำเนินงานที่สำคัญ 6 ขั้นตอน คือ

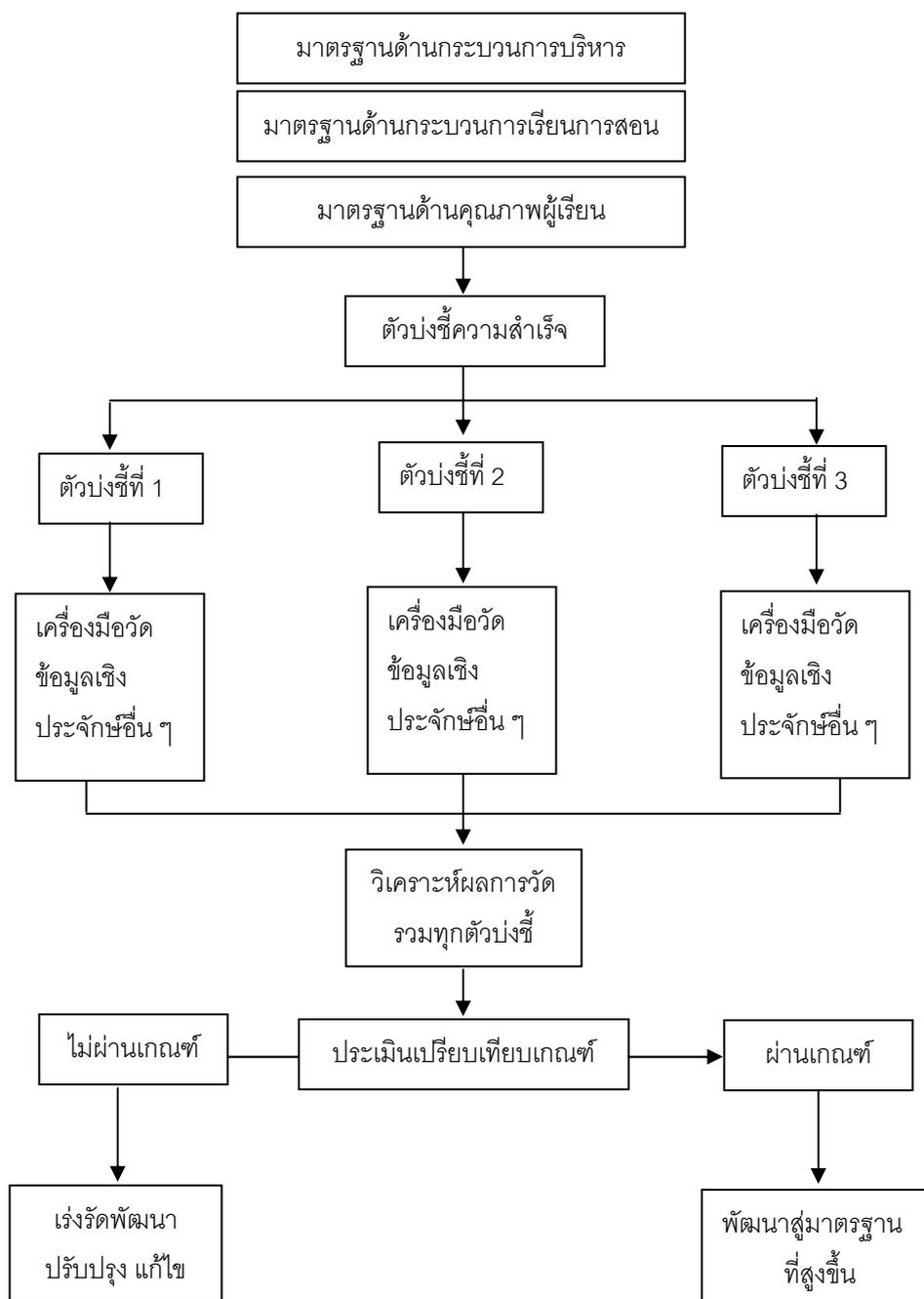
- 5.2.1 สร้างความตระหนัก
- 5.2.2 เตรียมความพร้อม
- 5.2.3 วางแผนการประเมินตนเอง
- 5.2.4 ปฏิบัติตามแผน
- 5.2.5 รายงานการประเมิน
- 5.2.6 นำผลการประเมินไปใช้

6. การประเมินคุณภาพการศึกษา

เมื่อโรงเรียนดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาแล้ว จำเป็นต้องได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ

6.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนตามสาระการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่สำคัญตามหลักสูตรสถานศึกษา ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ความสามารถในการอ่าน การคิดวิเคราะห์ การเขียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้วยเครื่องมือการประเมินที่ได้มาตรฐานในขณะเดียวกัน หน่วยงานต้นสังกัดจะดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทุกระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 ของทุกโรงเรียนเพื่อเทียบเคียงผลการประเมินกับเกณฑ์มาตรฐานกลาง และยกระดับคุณภาพสถานศึกษา

6.2 การประเมินคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานสถานศึกษา โดยโรงเรียนต้องดำเนินการในการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษา ที่ร่วมกันกำหนดในทุกมาตรฐานด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษา ดังแผนภูมิขั้นตอนของการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต่อไปนี้

ภาพ 6 แสดงขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษา
ที่มา : (สุนทร นิโรจน์, 2548, หน้า 20)

7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

การรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นขั้นตอนสำคัญของการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เรียกว่ารายงานประจำปี หรือรายงานการ

ประเมินตนเอง มีการระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 48 ว่า สถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

วัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

7.1 เพื่อรายงานจุดเด่นและจุดด้อย ของการจัดการศึกษา ตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ของโรงเรียนต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

7.2 เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริม ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการศึกษา ของโรงเรียนให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานของสถานศึกษา

7.3 เพื่อให้โรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในปีต่อไป

องค์ประกอบของการรายงาน

รายงานการประเมินผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นเอกสารบ่งบอก ถึงสถานศึกษา และผลการดำเนินงานของโรงเรียน องค์ประกอบของการรายงานจึงควร ประกอบด้วย

- ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน
- สภาพการดำเนินงานของโรงเรียน
- แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในอนาคต

8. การผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจนเสร็จสิ้นแล้ว สถานศึกษาจะต้องทำการผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยสามารถ ดำเนินการได้ 3 ลักษณะ คือ

8.1 ดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม ทบทวน และประเมินผล การนำระบบประกัน คุณภาพการศึกษามาใช้ในสถานศึกษา ทั้งในช่วงก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและหลังการ ดำเนินการ

8.2 การปรับปรุง และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ สถานศึกษา

8.3 นำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

จากกระบวนการดำเนินการของสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในเมื่อเปรียบเทียบกับดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่กำลังดำเนินการอยู่ โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบ ประเมินผล (Check) และการปรับปรุงและพัฒนา (Action)

กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ และเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร

(กรมสามัญศึกษา, 2542, หน้า 23) กระบวนการในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาควรมีขั้นตอนหรือแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวง ฯ ซึ่งโครงสร้างของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าวจะมี 3 องค์ประกอบคือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งในขั้นนี้ได้เสนอแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาไว้ 6 ขั้นตอน ที่สอดคล้องกับกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา คือ

1. การศึกษาและการเตรียมการ
2. การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา
3. การนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้
4. การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
5. การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษา
6. การเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2546, หน้า 1) ได้กำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดเดียวกันกับการประกันคุณภาพของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาให้แก่หน่วยงานทุกหน่วยงานในสังกัด ตั้งแต่ระดับกรม จังหวัด อำเภอ และสถานศึกษา โดยพยายามดำเนินการให้เป็นเรื่องเดียวกับการดำเนินการบริหารงานของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในขั้นนี้จะนำเสนอกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาตามแนวของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีขั้นตอนของกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality control) สำหรับในขั้นตอนนี้ สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

1. เตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยพัฒนาบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้เห็นความสำคัญ และมีเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกโดยมีวิธีการหลากหลาย ในการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการประชุมชี้แจง การพาไปศึกษาดูงาน การเชิญวิทยากรมาบรรยาย เป็นต้น

2. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาซึ่งในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาถือว่าเป็นหน้าที่ของบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา และทำการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยคณะกรรมการนี้มีหน้าที่คอยประสานงาน กำกับดูแล ติดตามช่วยเหลือ และสนับสนุนในการพัฒนา สามารถดำเนินการไปอย่างมีระบบและต่อเนื่องนอกเหนือจากการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการแล้ว

3. วางแผนและจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศภายในสถานศึกษา ทั้งข้อมูลในเชิงกายภาพ ได้แก่ ข้อมูลจำนวนอาคารสถานที่ ข้อมูลจำนวนบุคลากร เป็นต้น และข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลจุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษา ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นต้น ซึ่งจะนำมาใช้ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอีกด้วย

4. การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานระดับสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สถานศึกษา ท้องถิ่น และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด

5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยทำการสำรวจความต้องการหรือความคาดหวังของผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และชุมชนที่มีต่อสถานศึกษา และทำการศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติ นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งศักยภาพของสถานศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายของสถานศึกษาแล้ว จึงร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย และกำหนดภารกิจของสถานศึกษา แล้วจึงจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะยาว อันได้แก่ธรรมนูญสถานศึกษา หรือแผนพัฒนาคุณภาพการประกันคุณภาพของสถานศึกษา และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพในระยะสั้น อันได้แก่ แผนปฏิบัติการประจำปี โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้ลงนาม และรับรองแผนการดำเนินการที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

6. ดำเนินกิจกรรมตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาต้องดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนที่วางเอาไว้เพื่อพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งได้แก่กิจกรรมตามหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยผู้บริหารและบุคลากรภายในสถานศึกษาต้องร่วมกันดำเนินกิจกรรมตามแผนงานและโครงการให้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน (Quality audit & school improvement) สำหรับในขั้นตอนนี้สถานศึกษาควรดำเนินการใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การตรวจสอบภายใน เป็นกระบวนการที่ให้สถานศึกษาทำการตรวจสอบ หรือประเมินการทำงานของสถานศึกษาเอง โดยครอบคลุมเป้าหมาย จุดเน้นและภารกิจงานทั้งหมดตามที่ วางแผนเอาไว้ โดยวิธีการที่นิยมใช้ในการตรวจสอบภายในของสถานศึกษา คือการประเมินตนเอง

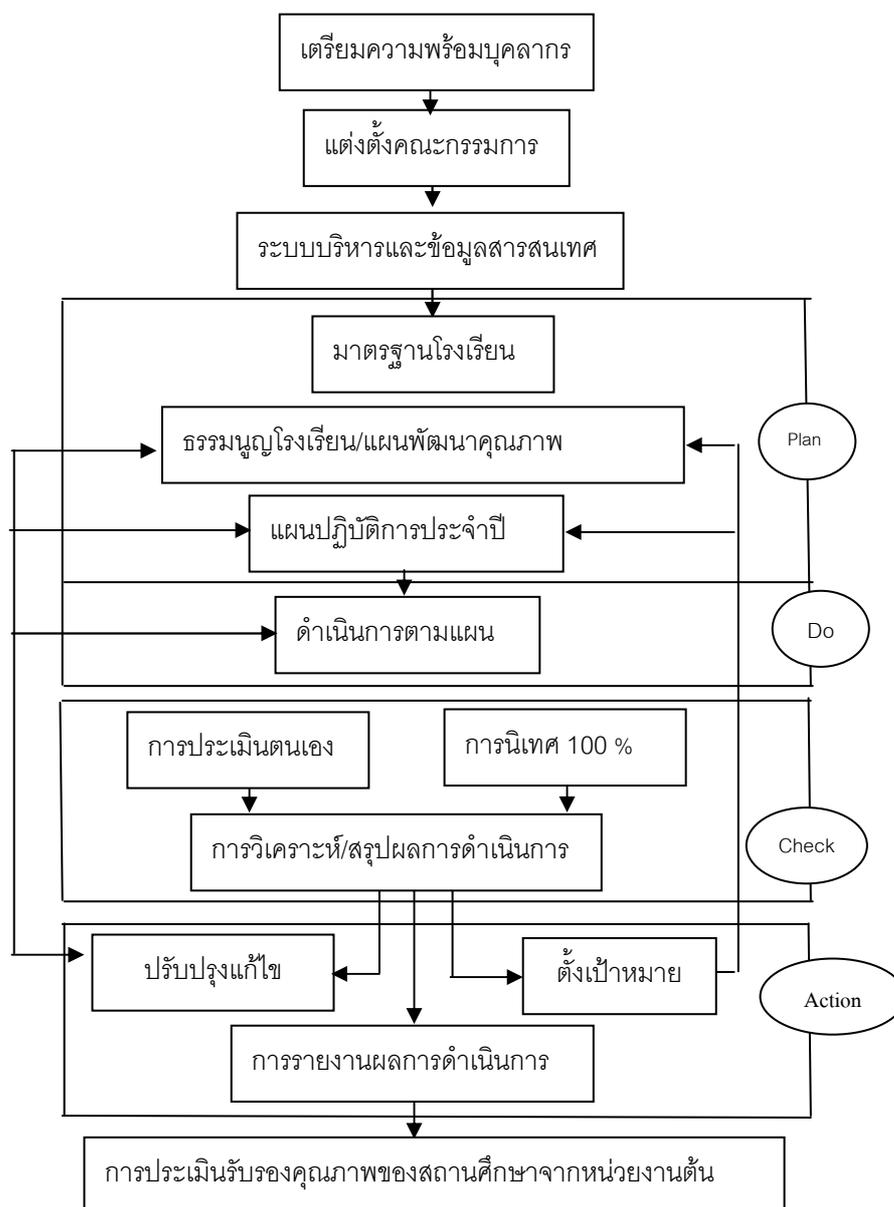
2. การตรวจสอบภายนอก เป็นกระบวนการตรวจสอบและการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน เป็นการตรวจสอบการดำเนินการภายในสถานศึกษาจากมุมมองของบุคลากรภายนอกสถานศึกษา โดยวิธีนิยมที่ใช้ในการตรวจสอบภายนอก คือการนิเทศ 100 % ซึ่งหลังจากการมีกรณีนิเทศจากบุคคลภายในสถานศึกษาแล้ว สถานศึกษาจึงนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไข และรับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ชุมชน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอีกด้วย

หลังจากที่สถานศึกษาทำการตรวจสอบภายในและตรวจสอบภายนอกแล้ว สถานศึกษาต้องทำการวิเคราะห์/สังเคราะห์ แล้วสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ในลักษณะของรายงานประจำปี เพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องนำผลการดำเนินงานที่ได้ไปใช้ในการวางแผน/กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพในปีการศึกษาต่อไปหรือนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแผนงาน/โครงการนั้นให้ประสบความสำเร็จต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินคุณภาพ (Quality) สำหรับในขั้นตอนนี้ เป็นการดำเนินการของระดับกรม จังหวัดและอำเภอ ร่วมกันประเมินคุณภาพของสถานศึกษาในสังกัดตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ เพื่อทำการรับรองและจัดระดับคุณภาพของสถานศึกษาและติดตามความก้าวหน้าของคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของประเทศ จังหวัด และอำเภอ

จากขั้นตอนของการดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้น เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับ

กระบวนการบริหารของสถานศึกษา โดยสามารถจะนำวงจรการบริหารงาน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอนคือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ และ ประเมินผล (Check) และการปรับปรุงพัฒนา (Action) โดยนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

ภาพ 7 แสดงขั้นตอนการดำเนินงานการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

การจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองพระประแดง

1. ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง

โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพระประแดงสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544ในการจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองพระประแดง ได้จัดการศึกษาเป็น 2 ระดับ ดังนี้

- 1.1 ระดับก่อนการศึกษาภาคบังคับ (ระดับก่อนประถมศึกษา)
- 1.2 ระดับการศึกษาภาคบังคับ ประกอบด้วย
  - 1.2.1 ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
  - 1.2.2 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
  - 1.2.3 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

สำหรับช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ยังไม่สามารถจัดการศึกษาให้ครบได้ทุกโรงเรียน เนื่องจากมีปัจจัยด้านอาคารสถานที่ที่มีจำกัด จึงได้ทำการจัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 ใน 2 โรงเรียนเท่านั้น

การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพระประแดงนอกจากจะให้ความสำคัญกับผู้เรียนแล้วโรงเรียนแต่ละโรง ได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ธรรมนูญศึกษาและมีแผนพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญาคุณธรรมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตลอดจนก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี

2. โรงเรียนในสังกัดของเทศบาลเมืองพระประแดง

ในเขตเทศบาลเมืองพระประแดง มีโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่

1. โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม 2. โรงเรียนเทศบาลป้อมแดงไฟฟ้า 3. โรงเรียนเทศบาลวัดแค
- 2.1 โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม ตั้งอยู่เลขที่ 1202 ถนนทรงธรรม ตำบลตลาด อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีพื้นที่ 1 ไร่ 3 งาน 35 ตารางวา

โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรมตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2470 โดยนายอำเภอเป็นผู้ดำเนินการ มีการสอนสามัญศึกษาในนามโรงเรียนประชาบาล ตำบลตลาด ทรงคะนองและเสียงใหม่ โดยมี นายสงวน เหลี่ยมมณี เป็นครูใหญ่คนแรก

ปัจจุบันโรงเรียนมีอาคารเรียน 3 หลังเป็นอาคารเรียนแบบของ กทม.3 ชั้น 12 ห้องเรียน จำนวน 2 หลัง อาคารเรียนแบบ กทม.4 ชั้น ได้ถูกล้าง จำนวน 18 ห้องเรียน 1 หลัง รวมทั้งสิ้น 42 ห้องเรียน เป็นชั้นเรียนเรียนของนักเรียนก่อนเกณฑ์บังคับ 9 ห้องเรียน ห้องที่เหลือเป็นห้องประกอบการเรียนการสอน มีบุคลากรครู 55 ภารโรง 1 คน มีนักเรียนทั้งสิ้น 1,434 คน ผู้บริหารสถานศึกษาปัจจุบัน คือ นางสาวรังค์ จุฑายรรยง

2.2 โรงเรียนเทศบาลป้อมแดงไฟฟ้า เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขนาดใหญ่ เปิดทำการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับช่วงชั้นที่ 1 – ช่วงชั้นที่ 3 ปัจจุบันมีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 1,911 คน มีห้องเรียนจำนวน 50ห้องเรียน โรงเรียนมีบุคลากรรวม 79 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 1 คน และนักการภารโรง 1 คน

โรงเรียนเทศบาลป้อมแดงไฟฟ้า ประกอบด้วยอาคารเรียน จำนวน 5 อาคาร ห้องส้วม จำนวน 2 หลัง และเรือนเพาะชำจำนวน 1 หลัง ผู้บริหารสถานศึกษาปัจจุบัน คือ นางสาว วลัยภรณ์ วชิรเชื่อนพันธ์

2.3 โรงเรียนเทศบาลวัดแค ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 1021 ถนนพระยาพายุพิริยะกิจ ตำบลตลาด อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โรงเรียนเทศบาลวัดแค ตั้งอยู่ในที่ดินของวัดแค ตำบลตลาด อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ในเขตเทศบาลเมืองพระประแดง

สภาพชุมชนเป็นชุมชนเป็นชุมชนที่หนาแน่น โดยรอบชุมชนมีโรงงานอุตสาหกรรมมากมายประชากรส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัด ผู้ปกครองของนักเรียนจึงมีอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่องลงมาจะมีอาชีพค้าขาย หาบเร่ แผงลอย

โรงเรียนเทศบาลวัดแค เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน จำนวน 141 คน อาคารเรียน มีอาคารตึก จำนวน 1 หลัง มี 3 ชั้น จำนวน 12 ห้อง ห้องพิเศษมีทั้งสิ้น 5 ห้อง ประกอบด้วย ห้องดนตรี ห้องพยาบาล ห้องครัว ห้องครูใหญ่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องประชุม/ โรงอาหาร มีอาคารประกอบ จำนวน 1 หลัง (ห้องนํ้านักเรียน) ทางด้านบุคลากร มีครูปฏิบัติการสอนจำนวน 9 คน ผู้บริหารสถานศึกษาปัจจุบัน คือนางสาวมณี บะวงษ์

3. การประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง

สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (2543, หน้า 52) เกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ควรทำให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม และการกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

กระทรวงมหาดไทย จึงได้ประกาศกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เพื่อให้เป็นกรอบแนวทางให้กับหน่วยงานเทศบาลและเมืองพัทยา รวมทั้ง

สถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยได้มีการพัฒนาเพื่อให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

จากการศึกษาการจัดทำรายงานการประเมินตนเองและเข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก ของโรงเรียนเทศบาลเมืองพระประแดงพบว่า โรงเรียนเทศบาล บ่อมแฝงไฟฟ้า โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม และโรงเรียนเทศบาลวัดแค ได้เข้ารับการประเมินภายในและภายนอกไปแล้วตั้งแต่ปีการศึกษา 2546-2551 โรงเรียนละ 2 ครั้งโดยครั้งแรกประเมินในปีการศึกษา 2547 โดยประเมินใน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ แบ่งเป็นการประเมินใน 3 ด้านดังนี้ ด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน ด้านครูผู้สอน 2 มาตรฐาน ด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน ปรากฏผลโดยภาพรวมดังนี้ มาตรฐานด้านผู้เรียน ผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับดี 6 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1, 5, 6, 9, 10, 12, ส่วนมาตรฐานที่ 4 อยู่ในระดับพอใช้และในปีการศึกษา มาตรฐานด้านครูผู้สอน ผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับดี 2 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 22, 24, มาตรฐานด้านผู้บริหาร ผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับดี 5 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 13, 14, 18, 20 และ 25 (รายงานการประเมินตนเอง กองการศึกษาเทศบาลเมืองพระประแดง, (2547 หน้า 45)

และในปีการศึกษา 2549 ได้มีการปรับปรุงการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใหม่ โดยพัฒนาปรับปรุงเครื่องมือเพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติใหม่เป็น 24 มาตรฐาน 106 ตัวบ่งชี้ ซึ่งโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพระประแดงทั้ง 3 โรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาดังกล่าวเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกโดยเตรียมตัวรับการตรวจประเมินภายนอกในปีการศึกษา 2549 และเข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งที่ 2 เมื่อปีการศึกษา 2550 โดยประเมินใน 24 มาตรฐาน 106 ตัวบ่งชี้ ประกอบไปด้วยการประเมิน 3 ด้านดังนี้ มาตรฐานด้านปัจจัย จำนวน 5 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา จำนวน 8 มาตรฐาน 40 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านผลผลิตจำนวน 11 มาตรฐาน 42 ตัวบ่งชี้ ปรากฏผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับดีมากในทุกมาตรฐาน

ดังนั้นการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากจะทำให้เห็นถึงผลสำเร็จของการปฏิบัติงานอันเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ปัญญา ภาษาทอง (2548) ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 มีสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามการได้รับการประเมินภายนอกและการไม่ได้รับการประเมินภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 พบว่า สถานศึกษาต้องประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน แต่งตั้งคณะทำงานให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีระบบการนิเทศ ติดตามและประเมินผลเป็นระยะ

(สมาน เพชรนาว่า, 2549) การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 5. ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านระบบบริหารจัดการ ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินการอยู่ในระดับ “มาก” ส่วนด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษา ด้านการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินการอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

(วิเชียร จันทวิเศษ, 2549) สภาพและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย
3. สภาพและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนระดับการการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสระแก้วเขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายใน คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานระดับโรงเรียนไม่ทราบขอบข่ายบทบาทหน้าที่ แนวดำเนินงานตามระบบคุณภาพภายใน คณะกรรมการโรงเรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษาน้อย นโยบายเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอขาดความชัดเจนในเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงานระดับโรงเรียน บุคลากรไม่เห็นความสำคัญจำเป็นของการตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงคุณภาพภายในของสถานศึกษาและขาดความรู้ความเข้าใจไม่มั่นใจในการรายงานคุณภาพการศึกษาตามข้อกำหนด
2. ด้านข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในได้เสนอให้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดับโรงเรียน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับควรกำหนดนโยบายมาตรการ แนวดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพให้ชัดเจนทั้งระยะสั้น ระยะยาว ควรจัดทำสื่อเสริมประสบการณ์ เอกสารคู่มือการตรวจสอบทบทวน ปรับปรุงคุณภาพและการเขียนรายงานคุณภาพเพื่อเป็นคู่มือการดำเนินงานของสถานศึกษา

(ธัญลักษณ์ น้อมนิล, 2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพเพื่อรองรับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาจังหวัด กำแพงเพชร ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพเพื่อรองรับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามแนวปฏิบัติ 8 ประการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า

โรงเรียนมีความพร้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าเป็นโรงเรียนมีความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพเพื่อขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์และตัวชี้คุณภาพ 7 ปัจจัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าเป็นโรงเรียนมีความพร้อมโดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง 3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพเพื่อขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตาม แนวปฏิบัติ 8 ประการของครูผู้สอนจากโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพเพื่อขอรับรองคุณภาพการศึกษา ตามเกณฑ์และตัวชี้คุณภาพ 7 ปัจจัย ของครูผู้สอนจากโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

(ฉัตรชัย ต๊ะปิ่นตา, 2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเตรียมโรงเรียนเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินการเตรียมโรงเรียนเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ทั้ง 6 ด้าน คือ 1. การศึกษาและการเตรียมการ 2. การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา 3. การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา 4. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 5. การพัฒนาและปรับปรุง 6. การเตรียมการประเมินจากหน่วยงานที่รัฐกำหนด ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อเทียบกับการดำเนินงานจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินการในระดับมาก

(ดวงใจ กฤดากร, 2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา หลังได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(สมศ.) ผลการวิจัยพบว่า 1. ความจำเป็นในขั้นเตรียมการประกอบด้วย 2 ด้าน คือด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร เรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับ คือ 1. การจัดให้มีบุคลากรแกนนำ / วิทยากรที่มีความรู้ความสามารถทำหน้าที่ให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพภายใน 2. การให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง 3. การสร้างความรู้ความเข้าใจเรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับคือ 1. ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลก่อน

การวางแผน 2. การให้คณะกรรมการที่แต่งตั้งจากบุคลากรในสถานศึกษาและจากผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการกำหนดเป้าหมาย มาตรฐานการศึกษาที่เป็นความต้องการร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 3. การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย มาตรฐานการศึกษาด้านการปฏิบัติตามแผน เรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับคือ 1. การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันดำเนินการตามแผนที่จัดทำไว้ 2. การจัดวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญให้การนิเทศระหว่างดำเนินการต่างๆ 3. การกำกับติดตามทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายหมวด ฝ่ายเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน ด้านการตรวจอบและประเมิน เรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับคือ 1.การทดลองใช้เครื่องมือเพื่อปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้จริงและการหลอมรวมเครื่องมือให้สามารถวัดสิ่งที่เกี่ยวข้องกันได้ด้วยเครื่องมือชุดเดียวกัน 2. การให้ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนด รูปแบบ วิธีการในการวิเคราะห์และการสรุปผล ข้อมูลของผู้เรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางเดียวกัน 3. การกำหนดกรอบการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งระดับรายบุคคล ระดับห้องเรียนและภาพรวมของสถานศึกษา ด้านการนำผลประเมินมาปรับปรุงงาน เรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับคือ 1.การให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ จัดเด่นจัดด้อยหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขก่อนการวางแผนในระยะต่อไป 2. การนำผลการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวกและเป็นปัจจุบันเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ 3. การนำเสนอผลการประเมินต่อบุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผลไปใช้พัฒนางานของตนเองและปรับปรุงแผนการทำงานในทุกระดับของโรงเรียน (3) ความต้องการจำเป็นในชั้นการรายงาน ประกอบด้วยการจัดทำรายงานประเมินตนเอง หรือรายงานประจำปี เรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับคือ 1. การเขียนรายงานประเมินตนเอง รายงานประจำปีโดยสรุป เพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ปกครอง และชุมชน 2. การรวบรวมผลการดำเนินงาน ผลการประเมินมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ จำแนกมาตรฐานการศึกษา เพื่อการเขียนรายงานประเมินตนเอง รายงานประจำปี 3. การจัดให้ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นผู้จัดทำรายงานการประเมินตนเอง รายงานประจำปี

(กาญจนา นิยมมา, 2547) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

3. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

(สมชาติ แก้วขาว, 2545) ได้ทำการวิจัยการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพแตกต่างกัน ส่วนขนาดโรงเรียน ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้บุคลากรในโรงเรียนยังได้เสนอให้โรงเรียนพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้ได้มาตรฐานชัดเจนขึ้น และเป็นการ ให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียน พร้อมทั้งบุคลากรอื่นๆ เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนได้มีส่วนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(อาวุธ เคนแสนโคตร, 2544) ได้ทำการวิจัยเรื่องศึกษาการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพตำแหน่งและขนาดโรงเรียนต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ปัญหาในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ บุคลากรไม่มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษา การกำหนดมาตรฐานรวมของโรงเรียนไม่ชัดเจน โรงเรียนไม่กำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร การกำหนดเวลาในการปฏิบัติงานไม่เหมาะสม

ไม่มีการประชุมเพื่อทบทวน การพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงาน และบุคลากรขาดขวัญ และกำลังใจไม่กระตือรือร้นในการทำงาน

(ลัดดา ทองสกุล, 2547) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครปฐมผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนสาธิตเกษตรฯ อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นองค์ประกอบ พบว่า การประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมาก 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินงาน และองค์ประกอบที่ 6 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2. อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษา และการได้รับการฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างกัน ส่วนอาจารย์ที่มีเพศ ประสบการณ์ การสอน สถานภาพการปฏิบัติงานในโรงเรียน การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา และความร่วมมือจากผู้ร่วมงานในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ต่างต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน แนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนควรมีการประสานงานกับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สร้างเอกภาพของหลักสูตรสถานศึกษา และคำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพิ่มแรงจูงใจในการทำวิจัย จัดโครงการเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน สร้างเครือข่ายบริการทางวิชาการ เปิดโอกาสให้บุคลากรและอาจารย์ได้มีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการ จัดหากองทุนที่เป็นอิสระ จัดระบบตรวจสอบให้มีความโปร่งใส และจัดทำแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนให้ชัดเจน

(น้ำอ้อย เดชจ้อย, 2551) การประเมินสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอสามพราน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอสามพราน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนพบว่า การเตรียมการ การดำเนินการและการรายงานผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ขั้นตอน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอสามพราน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 เป็นดังนี้

2.1 เมื่อจำแนกตามกลุ่มการปฏิบัติงานที่ต่างกันความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมและแต่ละขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

2.2 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมและแต่ละขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

2.3 เมื่อจำแนกตามสถานภาพการประเมินภายนอกที่ต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมและขั้นตอนการเตรียมการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.4 เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและแต่ละขั้นตอนทั้ง 3 ขั้นตอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. ผลการสรุปปัญหา อุปสรรค ที่พบมากที่สุดในแต่ละขั้นตอนคือ ปัญหา อุปสรรค ที่พบมากในขั้นตอนการเตรียมการ คือ บุคลากรมีไม่เพียงพอ ปัญหา อุปสรรคที่พบมากในขั้นตอนการดำเนินการ คือ บุคลากรทุกคนไม่สามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปัญหา อุปสรรคที่พบมากในขั้นตอนการรายงานผล คือ ขาดความชัดเจนและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

(จิราภา ฌรงค์น้อย, 2548) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านมี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเรียงลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพการศึกษาประจำปี ด้านการจัดระบบบริหารสารสนเทศ ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษาและด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 1 พบว่า

2.1 ครูที่มีเพศ ประสบการณ์การสอน และประสบการณ์การบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ในภาพรวมและราย ด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 1 ในภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อ เปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและด้านการ ตรวจสอบและการประกันคุณภาพการศึกษาประจำปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ใน ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องรวบรวมได้ดังนี้

แพ็ตทริเซีย (Patricia, 1994, p 4-8) ได้ศึกษาการประเมินการก้าวไปสู่การประกัน คุณภาพการศึกษา และการควบคุม การปฏิบัติ ในประเทศเยอรมัน สวีเดน ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ และ ออสเตรเลีย พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในระบบที่มีการประกันคุณภาพ การศึกษานั้น กลไกทางสังคมช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในประเทศเยอรมันมีการเปลี่ยนแปลง อย่างมากมาย จากจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่ง การประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุม การประเมิน คือกระบวนการที่ชัดเจนในประเทศ สวีเดนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาในการ ประกันคุณภาพ ฝรั่งเศส ให้ความสำคัญและความเชื่อถือจากการใช้ข้อสอบภายนอกโรงเรียนมีการ ควบคุมจากส่วนกลางในประเทศนิวซีแลนด์ ให้ความสำคัญกับการประเมินจากบุคคลภายนอกที่ เกี่ยวกับสถานศึกษานำเอาระบบการสอบมาตรฐานกลางซึ่งอ้างอิงไปสู่การยอมรับที่เป็นมาตรฐาน และในประเทศออสเตรเลียมีการนำเอาระบบการประเมินผลโดยใช้ข้อสอบมาตรฐานมีการ ตรวจสอบอย่างมีแบบแผนสู่การควบคุมคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาและการศึกษาในขั้นสูงต่อไป

เนวิลล์ (Neville, 1998, p. 167) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประกันคุณภาพ และการ วางแผนปรับปรุงในโรงเรียนประถมศึกษา 2 โรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนของรัฐอิลลินอยส์ที่มี

การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ผลการศึกษาพบว่า 1. กิจกรรมที่ทำร่วมกันด้วยการประกันคุณภาพ และการวางแผนที่เหมาะสม เป็นประโยชน์ในด้านความร่วมมือ และเพิ่มความมั่นใจในการวางแผน ปรับปรุงโรงเรียนอย่างเป็นวัฏจักร 2. โครงการของรัฐไม่ทำให้เกิดความก้าวหน้าในเรื่องเทคโนโลยี 3. การสนทนาเรื่องหลักสูตรมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการสังเกตและเป็นโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนในการประกันคุณภาพ

บอยล์ และ โบว์เดน (Boily and Bowden, 1997, P 11–12) ได้ศึกษาเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัย ในการเพิ่มรูปแบบในการตรวจสอบมาตรฐาน พบว่า ส่วนมากจะใช้ การปฏิบัติตามการตรวจสอบมาตรฐาน โดยใช้การตรวจสอบในด้านวัฒนธรรมการทำงาน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน รวมถึงการตรวจสอบค่านิยมของสถาบันด้านการประเมินผล มีการพัฒนาการประเมินผล การควบคุมตรวจสอบ รวมถึงนโยบายและโครงสร้างที่เปลี่ยนไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารตำราต่างๆพบว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบการศึกษา ในปัจจุบันเทศบาลเมืองพระประแดงได้มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ตามขั้นตอนของการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพและการประเมินคุณภาพแล้วแต่โดยภาพรวมยังพบสิ่งที่เป็นปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาคือ การรวบรวมข้อมูล เพื่อจัดทำสารสนเทศ การนิเทศกำกับติดตามขาดความจริงจัง เครื่องมือการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไม่เหมาะสมกับมาตรฐานการศึกษา และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายยังไม่มีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพเท่าที่ควร จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามแนวดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ 8 ด้านได้แก่

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา